

РАЧУНОВОДСТВО

ЦИЉ И ЗАДАЦИ

Циљ наставе рачуноводства јесте да оспособи ученике за усвајање основних знања из рачуноводствене проблематике. Циљ наставе јесте и развијање рачуноводствене логике применљиве у трговинској делатности и њихово коришћење у свакодневном животу. Кроз наставу рачуноводства ученици треба да стекну и развију особине тачности, уредности, систематичности, рационалности, одговорности, поштења и значај добре комуникације у тимском раду.

Задаци програма су:

- стицање стручних знања из области рачуноводства;
- оспособљавање за вођење рачуноводствене евиденције;
- разумевање улоге и места трговинског предузећа у привреди и друштву;
- развијање ученичких способности (мисаоних и практичних);
- развијање способности ученика за повезивање стечених теоријско – стручних знања са праксом у трговинским предузећима;
- овладавање конкретним вештинама и навикама рачуноводствене праксе;
- оспособљавање за континуирано праћење и примену законских промена;
- подстицање одговорности и значаја правилне примене законских прописа у свим областима.

IV РАЗРЕД

(1+2 часа недељно, 31+62 часа годишње)

КОНТНИ ПЛАН (2+4)

Појам и значај контног оквира. Обележавање и рашчлањавање конта. Принцип груписања конта у контном оквиру. Значај контних планова за управљање, руковођење и вођење пословне политике.

ПРИБАВЉАЊЕ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА (5+6)

Сопствени капитал предузећа:

- формирање и промене сопственог капитала код појединачних предузећа;
- формирање и промене сопственог капитала код друштва лица (ортачка предузећа);
- формирање и промене сопственог капитала у друштву капитала;
- друштво са ограниченом одговорношћу;
- акционарска или деоничарска друштва.

Позајмљени капитал предузећа:

- кредити за основна средства;
- кредити за обртна средства;
- емитовање обвезница.

ЕВИДЕНЦИЈА ПРОМЕНА НА ОСНОВНИМ СРЕДСТВИМА (4+8)

Прибављање основних средстава:

- примање основних средстава без накнаде – поклон;
- куповина основних средстава;
- куповина нових основних средстава;
- куповина употребљаваних основних средстава;
- изградња основних средстава;

Отуђење основних средстава:

- уступање без накнаде основних средстава;
- продаја основних средстава;
- продаја основних средстава по цени која је једнака садашњој вредности;
- продаја основних средстава по цени која је виша од неотписане вредности;
- продаја основних средстава по цени која је нижа од неотписане вредности.

Расходовање основних средстава:

- расходовање потпуно отписаних основних средстава;

– расходовање основних средстава која су делимично отписана.

ЕВИДЕНЦИЈА РОБЕ (6+22)

Калкулација цена робе у трговини. Евиденција набавке робе:

- евиденција набавке робе када се залихе робе воде по набавним ценама;
- евиденција набавке трговинске робе када се залихе робе воде по продајним ценама без пореза на додатну вредност;
- евиденција залиха трговинске робе када се залихе робе воде по продајним ценама са порезом на додатну вредност;
- евиденција нефактурисане робе;
- евиденција робе на путу;
- евиденција набавке робе са каса-сконтом;
- евиденција робе у обради, доради и манипулацији;
- калкулативни зависни трошкови набавке робе.

Евиденција интерног кретања робе:

- евиденција преноса робе из магацина у продавницу ако се залихе робе у магацину воде по набавним ценама;
- евиденција преноса робе из магацина у продавницу ако се залихе робе у магацину воде по продајним ценама без пореза на додатну вредност а у продавници по продајној цени са порезом на додатну вредност;
- евиденција преноса робе из магацина у продавницу ако се залихе робе у магацину и продавници воде по продајној цени са порезом на додатну вредност;
- евиденција преноса робе из продавнице у продавницу;
- евиденција преноса робе из продавнице у магацин.

Вишкови и мањкови на роби:

- евиденција вишкова и мањкова када се залихе робе воде по набавној цени;
- евиденција вишкова и мањкова робе када се залихе робе воде по продајној цени без пореза на додатну вредност;
- евиденција вишкова и мањкова робе када се залихе робе воде по продајној цени са порезом на додатну вредност.

Ревалоризација робе. Евиденција продаје трговинске робе:

- евиденција продаје када се залихе робе воде по набавним ценама;

– евиденција продаје када се залихе робе воде по продајној цени без пореза на додатну вредност;

– израчунавање остварене разлике у цени помоћу просечне процентне стопе обрачунат разлике у цени;

– израчунавање остварене разлике у цени помоћу просечне процентне стопе реализације;

– обрачун остварене разлике у цени на директан начин;

– евиденција продаје робе ако се залихе робе воде по продајној цени са порезом на додатну вредност;

– евиденција продаје робе на потрошачки кредит;

– евиденција повећања и снижења продајних цена робе;

– евиденција снижења продајних цена када се залихе робе воде по набавној цени;

– евиденција повећања и снижења продајних цена када се залихе робе воде по продајној цени без пореза на додатну вредност;

– евиденција повећања и снижења продајних цена када се залихе робе воде по продајној цени са порезом на додатну вредност.

ЕВИДЕНЦИЈА ТРОШКОВА ТРГОВИНЕ (6+8)

Појам и подела трошкова. Расходи од продате робе. Евиденција трошкова материјала. Евиденција ситног инвентара, амбалаже и ауто – гума. Евиденција трошкова производних услуга. Евиденција отписа основних средстава. Евиденција нематеријалних трошкова. Евиденција бруто зарада. Евиденција трошкова финансирања. Евиденција ванредних расхода.

Евиденција временског разграничења трошкова:

- разграничење трошкова код којих исплата претходи настанку трошкова;
- временско разграничење обрачунатих трошкова;
- временско разграничење стварних трошкова;
- временско разграничење трошкова ризика залиха.

ЕВИДЕНЦИЈА ПРИХОДА У ТРГОВИНИ (6+8)

Појам и врсте прихода. Евиденција прихода. Евиденција временског разграничења прихода.

ОБРАЧУН РЕЗУЛТАТА ПОСЛОВАЊА У ТРГОВИНСКОМ ПРЕДУЗЕЋУ (2+6)

Евиденција обрачуна и расподеле финансијског резултата. Расподела резултата пословања:

- расподела резултата пословања код инокосног предузећа;

- расподела резултата пословања код ортачког предузећа;
- расподела резултата пословања код друштва капитала.

Губитак и покриће губитка.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА (УПУТСТВО)

Наставни програм за предмет РАЧУНОВОДСТВО у IV разреду Трговачке школе има своје специфичности, које постављају посебне дидактичке и методолошке захтеве. Реализовање програма је поступно и представља у току двогодишњег рада разрађену садржајну, логичку, психолошку и дидактичку целину.

Предвиђен фонд часова разрађен је по логичним целинама: подручја, комплекси и теме.

У наставном програму римским бројевима су назначене највеће дидактичке јединице – подручја, а потом су комплекси као делови подручја, а наставне теме и јединице назначене су цртицама.

Посебна активност наставника је да кроз организовање наставе омогући ученицима да путем домаћих задатака проверавају и утврђују стечена знања.

Ради увида у сазнајне могућности ученика потребно је после изведених предавања и вежби одређених подручја и комплекса организовати усмене и писмене провере, путем усмених разговора, писмених вежби и писмених задатака. У сваком полугодишту наставник треба да изведе по два писмена задатка.

Ова наставна област поставља пред наставника посебан задатак да поштује принципе усвајања целине, од познатог ка непознатом, од простог ка сложеном.

У извођењу постављеног програма сматрамо да је у зависности од задатака наставе и различите тежине појединих наставних тема могуће да временско трајање извођења одређених тема буде различито (највише до 10 %).

Што је могуће више часова предавања и вежби требали би да буду повезани са трговинском праксом.

Поред класичних облика и метода извођења наставе, а ради захтева осавремењивања трговинског пословања ученици се упознају са савременим методама рачуноводствене евиденције (примена рачунара у настави).

Конкретна упутства за реализацију свих подручја обухваћених програмом наставног предмета Рачуноводство за:

IV разред

Контни план – Изложити предности једнообразног књиговодства са својим основним инструментом, контним оквиром и тиме допринети да ученик уочи његову неопходност, и да кроз примере овлада његовом употребом.

Прибављање финансијских средстава – Указати на значај капитала за свако предузеће, без обзира на његову правну форму, објаснити могућност његовог стицања, како би ученик схватио важност постојања капитала и правио разлику између сопственог и позајмљеног, а затим кроз примере увежбао његово књижење.

Евиденција промена на основним средствима – У складу са структуром основних средстава у оквиру трговинске делатности, размотрити начине њиховог прибављања и отуђивања, показати начин вођења њихове евиденције и тиме допринети да ученици препознају основна средства и увежбају поступак књижења.

Евиденција робе – Обзиром на значај робе за трговинску струку, ученицима надградити знање стечено у претходној години (о поступку формирања цене трговинске робе), детаљно обрадити основне функције у трговинском предузећу – набавку и продају, те симулацијом рада једног трговинског предузећа пратити кретање робе између његових пословних јединица (магазин и продавница), као и специфичне ситуације које настају приликом:

- пописа робе (вишак или мањак)
- нивелација цена (повећање или снижење) и
- ревалоризације залиха робе.

Примерима повезати теорију и праксу, те њиховим темељним увежбавањем оспособити ученика за самостално књижење.

Евиденција трошкова трговине – Објаснити немогућност одвијања процеса рада у трговини без трошења одређених елемента процеса рада, те важност да се она изразе у новцу и на тај начин омогући њихово праћење, евиденције и контролисање.

Кроз примере из трговинске праксе научити ученике да препознају различите трошкове и на одговарајући начин их укњиже.

Евиденција прихода у трговини – Упознати ученике са приходима трговинског предузећа и значајем да они задовоље принцип реализације,

како би били признати и укључени у биланс успеха.

За боље схватање поступка књижења, ученику обезбедити одговарајуће практичне примере.

Обрачун резултата пословања у трговинском предузећу – Објаснити поступак закључивања конта успеха и стања и обучити ученика да поређењем остварених прихода и расхода, утврде финансијски резултат.

Указати на значај оствареног финансијског резултата, начина његове расподеле уколико је позитиван и са начином покрића губитка уколико је финансијски резултат негативан. Поступак

применити на различите правне форме предузећа.

Повезати и систематизовати стечено знање и кроз обједињујуће примере помоћи ученицима да симулацијом прате настанак, пословање и развој једног трговинског предузећа.

Ученик ће стеченим знањем бити оспособљен, не само да врши евиденцију пословних промена, већ и да дате податке употреби приликом планирања, контроле и анализе пословања трговинског предузећа и тиме у потпуности оствари циљ рачуноводства.